

Yves Petry

Veertig maanden in Brussel

In de periode 2007–2011 heb ik precies veertig maanden in Brussel gewoond, pal in het centrum, tussen het Muntplein en de Grote Markt.

Het getal veertig wordt in de bijbel gebruikt om de lengte van een woestijnervaring aan te duiden. De veertig dagen van Jezus in de woestijn, de veertigjarige zwerftocht van het volk Israël door de Sinai. Het is dan ook niet zonder bedoeling dat ik de duur van mijn verblijf in Brussel zo nadrukkelijk precies aangeef.

Het is me in die maanden gelukt om een roman¹ uit te broeden waarin de ervaring van grootstedelijk isolement niet centraal staat maar hier en daar wel ter sprake komt. Zo wordt Brussel door een bepaald personage bijvoorbeeld omschreven als 'een zinledige opeenhoping van mensen met wie ik voor negennegentig procent niets, maar dan ook helemaal niets had uit te staan.' Of als 'een woekerend melanoom van alsmear grovere dorpsheid waarin het individuele brein steeds minder te betekenen had.' In de grootstad, zo wordt in mijn roman beweerd, heerst het bekrompen spook van de identiteit, niet de delicate geest van de uniciteit. Het is geen metropool, het is een necropool waarin het individu levend wordt begraven.

En zo staan er in dat in Brussel gecomponeerde boek nog wel meer uitspraken die, oppervlakkig beoordeeld, eerder doen denken aan xenofob provincialisme dan aan een hoogontwikkelde geest, ook al is het personage dat zich in deze zin uitlaat een zeer belezen, zeer gevoelig, zeer geraffineerd intellectueel.

Het viel na de publicatie van mijn roman op hoe dergelijke passages, bij alle lof en kritiek die ik te horen kreeg, steevast werden verzwegen – ik zou haast zeggen: zedig verzwegen. Het streelde mijn ijdelheid als schrijver te mogen geloven dat ik werkelijk iets ongepasts had geschreven – iets wat zo weinig paste bij de weldenkendheid van literaire recensenten of van het literaire geïnteresseerde publiek dat het straal werd genegeerd. In mijn boek gaat het om het onoverbrugbare mentale verschil tussen iemand die zich heeft laten stichten door de culturele canon van het Westen, en anderen die hun zelfgevoel ontlenen aan een readymade-identiteit, samengeflanst uit de onbehouwen kretologie van

de godsdienst en de eigenwijze bekrompenheid van een proleterig etnisch traditionalisme.

Veeltaligheid, het onderwerp waar deze tekst over zou moeten gaan, draagt zeker niet bij tot het ontzenuwen van eventuele vooroordelen die in deze scheiding der geesten een nefaste rol spelen.

Om met recht te kunnen beweren dat men een vreemde taal spreekt, moet er op zijn minst aan de volgende criteria zijn voldaan:

** Men kan zich op een persoonlijke manier in die taal uitdrukken en men dient niet voortdurend terug te vallen op stopwoorden en fraseologie om gebrek aan individuele expressie te compenseren.*

** Gevoel voor humor moet in de vreemde taal spontaan zijn weg kunnen vinden.*

** Na een conversatie van twee uur moet men zich verrijkt in plaats van uitgeput voelen.*

Volgens sommigen zullen deze criteria overdreven streng zijn. Tenslotte zouden vele taalgebruikers, op deze manier beoordeeld, wel eens kunnen blijken hun eigen moedertaal niet eens te beheersen. Als ik ze niettemin op mezelf toepas, stel ik vast dat ik geen enkele vreemde taal werkelijk spreken kan. Hooguit mijn Engels beantwoordt enigszins aan deze normen – en dan nog. Maar met Engels bereik ik in Brussel niet veel mocht ik in contact komen met juist die mensen die mij het meest achterdochtig stemmen.

Dit is geen blijde boodschap. Maar ik ben niet van kwade wil. Als anderen een blijde boodschap hebben, dan wil ik die graag horen. Bij deze richt ik mij nadrukkelijk tot progressieve denkers en politici met de vraag mij een overtuigende reden te geven om positief te staan tegenover de Brusselse puzzel. Maak van wat in mijn ogen nu een woestijn lijkt weer vruchtbare grond. Spreek! Wie weet word ik gezond. Maar ik verwacht wel meer dan de gebruikelijke woorden over verrijking en over die mooie veelheid aan kleurtjes op straat. Dat soort holle exotisme sterkt me namelijk eerder in mijn pessimisme: moeten we echt op kleuterniveau praten om optimistisch te kunnen zijn? ■

Noot: 1. *De maagd Marino.*